Maa- ja metsätalousministeriö
Lainsäädäntöneuvos Maija Kaukonen
Neuvotteleva virkamies Sanna Koivumäki

Ministeriön vastine 18.10.2022

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain ja kolttalain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 164/2022 vp)

Maa- ja metsätalousministeriön vastine asiantuntijalausunnoista

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain ja kolttalain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 164/2022 vp). Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriön (jäljempänä *ministeriö*) lausuntoa asiantuntijalausunnoista, jotka on esitetty kyseisen valiokunnan asiantuntijakuulemisissa.

Vastineen lisäksi asiakirjan lopussa on ministeriön täydennysesitykset maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 14 b §:ään sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 7 a ja 109 §:ään. Jäljempänä edellä mainituista laeista käytetään lyhenteitä maatalouden rakennetukilaki ja poluralaki.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö toteaa, että sen lausunnossa kiinnitettiin huomiota sähköistä hakua koskevaan sääntelyyn, seuraamussääntelyyn, tarkastusoikeuteen, sekä alkuperäiskansa saamelaisten oikeuksiin. Näihin liittyvät näkökohdat näytään esityksessä otetun huomioon, eikä oikeusministeriöllä ole asiassa lausuttavaa.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö

Selvitysyksikkö toteaa, että se on käynyt keskusteluja maa- ja metsätalousministeriön kanssa hallituksen esityksessä olevien tuen myöntämisen rajoituksia ja viranomaisten tietojensaantioikeutta koskevien säännösten yhtenäistämisestä muiden vastaavien esitysten ja lakien kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö on ilmoittanut yhtenäistävänsä tässä hallituksen esityksessä sekä esityksissä 166/2022 vp ja 169/2022 vp ehdotetut säännökset siten, että ne vastaavat muualla laissa harmaan talouden torjumiseksi säädettyjä säännöksiä. Selvitysyksikkö toteaa, että näin ollen sillä ei ole asiassa muuta lausuttavaa.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö viittaa lausunnossaan lausuntokierroksen aikana antamaansa lausuntoon kuulemisen aiheena olevasta hallituksen esityksestä. Valtiovarainministeriö toteaa, että lausunnossa esitettyjä näkökohtia on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa. Esityksessä tarkoitettuja tukijärjestelmiä toteutetaan vuonna 2023 käynnistyvän EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toteuttamiseen liittyvän Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon kohdentuvien määrärahojen puitteissa.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö pitää lakiesitystä pääosin kannatettavana seuraavin huomioin rakennetukilain osalta:

Ympäristöministeriö tuo esiin, että maatalouden rakennetukien rahoituksella voidaan vaikuttaa monien kansainvälisten ja kansallisten ympäristötavoitteiden toteutumiseen samalla kun kehitetään maatilojen muutoskestävyyttä kohti resurssitehokkaita monimuotoisia maatiloja. Uuden maatalouden tukikauden rakennetukien tulee kohdentua siten, että ne tukevat nykyistä paremmin myös vesienhoidon ja muita ympäristötavoitteiden saavuttamista sekä mahdollisimman tehokasta resurssien kierrätystä sekä luonnon monimuotoisuuden huomioimista. Ympäristötavoitteiden saavuttaminen ja resurssien kierrättäminen ja tehokas käyttö johtaa usein myös taloudelliseen kestävyyteen. Investointituen kohdentamisessa tulee huomioida suunnitelma-asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115) kirjaus, jonka mukaan maaseuturahastosta ei saisi tukea investointeja, joista aiheutuu vahinkoa ympäristölle. Kirjaus on siis samankaltainen kuin DNSH periaate eli tukea saa vain toimenpiteistä, joista ei aiheudu merkittävää haittaa.

Rakennetukilain tarkoituksena on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn kehittäminen edistämällä maataloustuotannon tehokkuutta ja laatua kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Esityksen perusteluissa tuodaan hyvin esiin, että yksi keskeisistä tarpeista ovat ratkaisut, joiden avulla maatalous voi vähentää riippuvuuttaan fossiilisesta energiasta. Ympäristöministeriö korostaa myös, että rakentamisen lisäksi ympäristöinvestoinnit esimerkiksi investoinnit maaperään ovat erittäin tärkeitä.

> Ministeriö yhtyy ympäristöministeriön näkemykseen ympäristön tilan ja kestävän tuotannon edistämisen tärkeydestä. Tämän tavoitteen edistämiseksi CAP-suunnitelman investointitoimenpiteeseen on rakennettu oma alatoimenpide ympäristön tilaa ja kestävää tuotantotapaa edistäville investoinneille, jolle on lisäksi korvamerkitty rahoitus. Kyseisten investointien avustustaso on lisäksi korkeampi, kuin esimerkiksi tuotantorakennusinvestoinneissa. Komission hyväksymän Suomen CAP-suunnitelman mukaan edellä mainitun alatoimenpiteen mukaista investointitukea voidaan myöntää investointeihin, joiden keskeisimpänä tavoitteena on edistää ympäristöystävällisemmän tuotantotavan ja teknologian käyttöön ottoa ja joilla on myönteinen vaikutus esimerkiksi maan kasvukuntoon ja ravinteiden käyttöön, kasvinsuojeluaineiden käytön turvallisuuteen, vesitalouteen, ravinteiden hyötykäyttöön ja kierrätykseen, lannan tehokkaaseen käsittelyyn tai kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen. Investoinnit voivat sisältää rakentamista, investointeja uuteen teknologiaan tai ympäristön kannalta kestävää tuotantotapaa

edistäviä vesitalouden investointeja. Tuettavien hankkeiden tulee ylittää velvoittavan kansallisen lainsäädännöt vaatimukset. Tuettavia hankkeita voivat olla kestävät ja kohdennetut ojitushankkeet vesiensuojeluun, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen maaperän tehokkaan kasvun varmistamiseksi, maaperän tiivistymisen ehkäisemiseksi, ravinteiden käytön tehostamiseksi sekä ravinteiden huuhtoutumisen ja tulvien ehkäisemiseksi. Tukikelpoisia voivat olla myös esimerkiksi lannan sijoitus-, viilennys- ja separointilaitteistot, lantaloiden kattaminen ja laitteet, joilla täsmennetään ja tehostetaan ravinteiden hyötykäyttöä tai vähennetään päästöjä.

CAP-suunnitelmassa on myös maatalouden energiainvestointeja koskeva alatoimenpide, jossa tukea voidaan myöntää energiantuotantoon, energian säästöön tai energiatehokkuuden parantamiseen liittyviin investointeihin. Energiantuotantoon liittyvässä investoinnissa tuen myöntämisen edellytyksenä on, että energia tuotetaan hyödyntäen uusiutuvaa energialähdettä tai biomassoja ja että energia käytetään maatalouden tuotantotoiminnassa. Suunnitellun laitoksen tuotannon tulee täyttää EU:n uusiutuvan energian kestävyyskriteerien vaatimukset. Keskeisenä tavoitteena on edistää maatalouden siirtymistä fossiilisten polttoaineiden ja energian käytöstä uusiutuvan energian käyttöön ja edistää lannan ja muiden biomassojen hyötykäyttöä energiaksi. Myös tälle alatoimenpiteelle on korvamerkitty oma rahoitus.

Ympäristöministeriö toteaa myös, että on tärkeää, että investointituilla rahoitetaan erilaisia uudentyyppisissä viljelymenetelmissä tarvittavia investointeja esimerkiksi hiiliviljelyyn, uudistavaan viljelyyn ja kosteikkoviljelyyn sekä jo vakiintuneempaan luonnonmukaiseen viljelyyn.

Kuten ministeriö edellä toteaa, tukea voidaan myöntää esimerkiksi ympäristöystävällisemmän teknologian käyttöön ottoon. Investointien lähtökohtana on kuitenkin se, että ne ovat joko rakentamista tai kone- ja laitehankintoja ja lisäksi tuotannollisia investointeja. Lähtökohtaisesti vakiintunutta toimintaa ei investointituen kautta tueta.

Ympäristöministeriö korostaa, että rakennetukien ei tulisi entisestään nopeuttaa rakennekehitystä kohti suurempia yksiköitä, varsinkaan kotieläintiloilla.

Ministeriö tuo esille, että maatalouden rakennetukilain tavoite on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn kehittäminen edistämällä maataloustuotannon tehokkuutta ja laatua kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Tavoitteen saavuttamiseen on useita keinoja, mutta se voi myös tarkoittaa isompia tuotantoyksiköitä, joissa yksikkökoon kasvu parantaa tehokkuutta ja tuotannon kannattavuutta.

Ympäristöministeriö toteaa, että toisaalta suurissa yksiköissä lannan prosessoinnin menetelmien tulee olla ratkaistu parhaiden käytäntöjen mukaisesti jo rakentamisinvestoinnin yhteydessä, niin että suurissa yksiköissä lanta aina prosessoidaan. Lannan prosessointi lisää sen tehokkaampaa käyttöä lannoituksessa ja vähentää ravinnehuuhtoumia. Lannan tehokkaalla käytöllä voidaan vähentää myös muualta tulleiden kemiallisten lannoitteiden käyttöä ja lisätään huoltovarmuutta. Maatalouden investointien rahoituksessa tehdään tulevien vuosikymmenien ratkaisuja ja niiden tulee olla kestäviä myös ympäristön ja ilmaston sekä muuttuviin sääilmiöihin sopeutumisen kannalta.

Ministeriö korostaa, että kestävyyttä ja hyvää rakennustapaa pyritään edistämään muun muassa tuetun rakentamisen säädöksin. Lannan käsittelyä, käyttöä ja varastointia tuetaan ympäristön tilaa edistävänä investointina.

Ympäristöministeriö toteaa, että rakennetukijärjestelmästä kaikissa investoinneissa rahoitettavien kohteiden valinnassa tulee painottaa siirtymistä kierrätettävien ja uusiutuvia luonnonvaroja hyödyntävien materiaalien käyttöön sekä energiaratkaisuihin, jotka tähtäävät fossiilisten raaka-aineiden käytön vähentämiseen.

> Ministeriö tuo esille, että investoinneissa rahoitettavien kohteiden valinnassa painotus tehdään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ympäristöministeriö tuo esille, että tukien avulla voidaan vähentää maatalouden riippuvuutta fossiilisista ja kannustaa erilaisiin energian käyttöä tehostaviin, säästäviin ja uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin ratkaisuihin esimerkiksi biokaasuun. Tavoite pitää ruoantuotantotaso ja omavaraisuus vähintään nykytasolla on kannatettavaa, mutta ympäristöministeriö tuo esiin, että kaikissa rahoituksissa tulee huomioida vihreä siirtymä kohti kiertotaloutta ja uusiutuvia tuotantopanoksia. Koko ruokasektorin kestävä murros tuotannossa ja kulutuksessa kohti kasvipohjaisempaa ruokavaliota muuttaa myös investointitarpeita ja rakennetukien tulee tukea myös sitä. Valintakriteereillä on merkittävä vaikutus tukien suuntaamisessa ja niiden tulee olla sellaiset, että tuettavasta toiminnasta ei aiheudu vahinkoa ympäristölle.

> Ministeriö toteaa, että rahoitettavat hankkeet valitaan valintamenettelyn kautta. Valintaperusteiden avulla varmistetaan, että tuettava hanke edistää toimenpidettä koskevia CAP-suunnitelmassa ja sitä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita. Valintaperusteina ovat hankkeen vaikutukset tuen kohteena olevan yrityksen talouteen ja kilpailukykyyn, ympäristöön, ilmastoon sekä tuotanto-olosuhteisiin.
>
> Maatalouspolitiikan tavoitteet ovat monialaisia ja myös maatalouden investointituella pyritään vastaaman erilaisiin tavoitteisiin. Kotieläintuotannon ohella tuen kohteena on myös kasvinviljelyyn liittyviä investointeja, kuten pellon vesitalouteen, maan kasvukuntoon, tuotteiden varastointiin ja myyntikunnostukseen sekä kuivaukseen liittyviä investointeja.

Peruskuivatustoimintaa on tähän asti tuettu MAKERAn varoista ja ympäristöministeriö pitää esitystä erittäin kannatettavana, että tulevalla kaudella peruskuivatusten tukeminen on osa CAP järjestelmää. Kuivatusuomien kunnostus tulee tehdä kestävällä tavalla, joka huomioi nykyistä paremmin maa- ja metsätalouden tuotantoedellytysten lisäksi vesiensuojelun, luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen jatkuvuuden, kalatalouden sekä tulviin ja kuivakausiin varautumisen. Ympäristöministeriö korostaa, että ilmastonmuutoksen ja muiden muutospaineiden vuoksi peltojen kestävä vesienhallinta on entistä tärkeämpää ja luonnonmukaiset peruskuivatusratkaisut ja muun luontopohjaiset vesienhallintakeinot tulee saada tehokkaasti ja laaja-alaisesti käyttöön. Hallituksen esityksen ei ole kovin tarkkaan määrittele kestävän peruskuivatuksen määritelmä eikä luonnonmukaisen peruskuivatuksen menetelmiä.

> Ministeriö korostaa, että maatalouden rakennetukilaki luo tukijärjestelmän raamit, ja osa yksityiskohdista säädetään alempiasteisissa säädöksissä.

Ympäristöministeriö toteaa, että hakijoille tulisi olla mahdollisimman selkeää mitä yhteisessä ojitusinvestoinnissa edellytetään. Tuettavasta toimenpiteestä on saatava vesilaissa tarkoitetun valtion valvontaviranomaisen puoltava lausunto, jonka edellytyksenä on, että toimenpide edistää ympäristön tila. Ympäristöministeriö pitää erityisen tärkeänä, että tukitasot eivät saa aikanaan pienentyä.

> Ministeriö tuo esille, että CAP-suunnitelman mukaisten ympäristöntilaa ja kestävää tuotantoa edistävien investointien, eli myös vesitalousinvestointien, avustustaso on 40 prosenttia, mikä vastaa peruskuivatusten investointituen nykyistä perustasoa.

Yhteisen ojitusinvestoinnin tukemisen tehokas toimeenpano tulee vaatimaan erityistä huomiota ja koulutusta tarvitaan viranomaisten lisäksi laajasti viljelijöille, suunnittelijoille ja neuvojille. Ympäristöministeriö korostaa, että näiden tukien myönnössä on oltava mukana myös ELY-keskusten ympäristövastuualueen asiantuntemus ja tähän tulee luoda yhtenäiset toimintatavat.

> Ministeriö korostaa, että kokonaisuutena tulevan kauden CAP-viestintää ollaan kehittämässä ja vahvistamassa nykyisestä kaudesta. Tiedotuksen ja viestinnän merkitys on hallinnossa tiedostettu ja siihen tullaan panostamaan. Tähän tarvitaan hallinnon lisäksi mukaan muutkin tahot, kuten suunnittelijat, neuvonta, pankit ja tuottajajärjestöt. Toisaalta kuitenkin ELY-keskukset organisoivat itse sisäiset prosessinsa.

Ympäristöministeriö toteaa, että laissa maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta 13 §:ssä mainitaan, että yhteisen ojitusinvestoinnin tuki on tarkoitus kohdistaa laajempaan alueeseen eikä vain yhteen tilaan ja siten säädetään, että hyödyn kohdistumisesta useampaan tilaan. Uusien ojitusinvestointien osalta ympäristöministeriö painottaa, että ympäristötavoitteiden saavuttamisen kannalta niitä tulisi erityisesti kohdentaa alueille joissa ne ovat vesiensuojelun kannata tärkeimpiä, jotta myös muista ympäristötoimista saadaan paras teho esim. maanparannusaineiden käyttö. Tärkeänä nähdään myös, että vesienhallinnan suunnittelu olisi jatkossa helpompaa valuma-aluekohtaisesti, kuten Suomen vesitalouden suuntaviivoissakin on linjattu. Erilaisten tukien yhteensovittaminen on erittäin tärkeää. Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että hakijan olisi esitettävä ojitushankkeesta vesilain 5 luvun 15 §:n mukainen ojitussuunnitelma, josta on saatu vesilaissa tarkoitetun valtion valvontaviranomaisen puoltava lausunto. Täten varmistettaisiin, että tuettava toimenpide edistää ympäristön tilaa ja tuettava toimenpide edellyttäisi kansallista lainsäädäntöä korkeampia ympäristötavoitteita, koska lain mukaan edellytetään vain, että hankkeesta aiheutuvien haittojen estäminen ja vähentäminen ja tuetussa hankkeessa edellytettäisi ympäristön tilan edistämistä.

Ympäristöministeriö esittää, että jatkossa tietojärjestelmien kautta tulisi saada paremmin tieto miten erilaisten kansallisten ja EU:n ympäristötavoitteiden saavuttaminen on edistynyt esimerkiksi lannan prosessoinnin ja ravinteiden kierrätyksen edistymiseen, resurssitehokkuuden paranemiseen osalta. Vesienhallinnan edistymisen seuranta tulisi järjestää osana CAP-tukien vaikuttavuuden seurantaa ja samalla päivittää tieto kuivatusuomien kunnosta

> Ministeriö toteaa, että hankkeiden valintakriteerit eivät pidä sisällään maantieteelliseen sijaintiin liittyviä kriteerejä, vaan niissä korostuvat hankkeiden vaikutukset tuotantoon, toiminnan kannattavuuteen sekä niiden ympäristövaikutukset. Todettakoon, että kannattava tuotanto edellyttää myös markkinasuuntautuneisuutta.
>
> Investointien toteutumista seurataan suunnitelmakaudella perustuen EU:n yhteisiin tuotos-, tulos- ja vaikuttavuusindikaattoreihin ja tulosten perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. CAP:n indikaattoreiden lisäksi rakennetukien vaikuttavuuden seurantaa ja arviointia parannetaan hyödyntämällä aikaisempaa tehokkaammin tieto, jota järjestelmät tuottavat. Seurannasta ei kuitenkaan ministeriön näkemyksen mukaan tulisi aiheutua tuensaajille kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Ruokavirasto

Lausunnossaan Ruokavirasto toteaa, että muutos sähköisen haun osalta olisi erittäin hyvä, koska muutos nopeuttaisi ja sujuvoittaisi päätöksentekoprosessia. Myös hakemusta on mahdollisuus päivittää tarpeen mukaan. Paperihakemus on jäykkä ja sen päivittäminen on työläämpää. Sähköinen haku tarjoaisi hakijoille kokonaisuudessaan parempaa palvelua.

Ruokavirasto toteaa, että investointi tulisi aloittaa heti, kun hakemus on tullut vireille. Haun osalta olisi hyvä pyrkiä siihen, että haku käynnistyisi mahdollisimman nopeasti ensi kaudelle. Tämä tietenkin vaatii Hyrrä-järjestelmään muutoksia ja aikaa, että asetukset saadaan voimaan.

> Ministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä ei edellytetä investoinnin aloittamista hakemuksen vireille laittamisen jälkeen, vaan investoinnin aloittamisen ajankohta on hakijan päätettävissä omalla riskillä ennen tukipäätöksen saamista. Hallituksen esitykseen liittyvät asetukset ovat valmistelussa ja niiden voimaantulo on tarkoitus ajoittaa mahdollisimman lähelle suhteessa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantulon kanssa. Asetusten valmistelua tehdään tällä hetkellä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Ruokavirasto tuo esille lainapääoman enimmäismäärän korotukseen (240 miljoonaa euroa) ja nuoren viljelijän aloitustukeen lisättävän valtiontakauksen osalta seuraavaa. Vaikka valtion takausvastuut sekä Makerasta maksettavat valtiontakaustappioista aiheutuvat menot ovat viime vuosina kasvaneet merkittävästi, Ruokavirasto huomauttaa, että korvaukset muodostuvat käytännössä kokonaan lakien 922/2016 ja 232/2019 (takaukset maatilojen maksuvalmiuslainoille) perusteella tehdyistä takauksista. Lisäksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen investointeihin ei olla valtion takauksia myönnetty nykyisellä rahoituskaudella.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus toteaa, että nykyisen käytännön mukaan on odotettava tukipäätöksen antamista ennen toimenpiteiden aloittamista. Jatkossa hakija voisi omalla vastuulla aloittaa ennen tukipäätöksen saamista tuen kohteena olevat toimenpiteet kuitenkin edellyttäen tukihakemuksen jättämistä. Tämä olisi hyvä uudistus, mutta muutoksesta tiedotettaessa olisi syytä korostaa, että hankkeen aloittaminen ei ole avustuksen myöntämiseen positiivisesti vaikuttava tekijä ja vähintäänkin epävarmoissa tapauksissa päätöksen odottaminen olisi edelleen suositeltavaa.

> Ministeriö korostaa, että kokonaisuutena tulevan kauden CAP-viestintää ollaan kehittämässä ja vahvistamassa nykyisestä kaudesta. Tiedotuksen ja viestinnän merkitys on hallinnossa tiedostettu ja siihen tullaan panostamaan. Tähän tarvitaan hallinnon lisäksi mukaan muutkin tahot, kuten neuvonta, pankit ja tuottajajärjestöt.

Luonnonvarakeskus ottaa lausunnossaan esille valtiontakauksen kohteena olevien lainojen enimmäispääomaa ehdotettavan korotuksen 110 miljoonasta eurosta enintään 240 miljoonaan euroon. Ehdotus on perusteltu rahoitustarpeiden muuttuessa ja tilanpidon aloittamiseen liittyvän valtiontakauksen mahdollisesti lisätessä maatilojen takauspääoman tarvetta. Edellä mainitut valtiontakaukset ehdotetaan rahoitettavaksi Makeran varoista. Näin menetellessä tulisi varmistaa varojen riittävyys myös muihin Makeran käyttötarkoituksiin myös jatkossa.

Ministeriö toteaa, että valtiontakaukset myönnetään maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) käyttösuunnitelmassa vuosittain päätetyn myöntämisvaltuuden rajoissa. Makeran johtokunnan tehtävänä on vastata varojen käytöstä ja päättää vuosittaisesta käyttösuunnitelmasta. Laissa säädetään ulkona olevan takauksen enimmäismäärästä, mutta vuotuisen myöntövaltuuden määrään vaikuttaa myös tarkastelu suhteessa Makerassa käytettävissä oleviin varoihin.

Luonnonvarakeskus tuo kantanaan esille sähköisen tukihaun osalta, että se voidaan nähdä kannatettavana toimenpiteenä, kunhan samalla huolehditaan järjestelmien toimivuudesta, luotettavuudesta ja poikkeuksista, joissa mahdollisesti tarvitaan myös muita tukien hakutapoja, kuten esimerkiksi paperilomakkeita.

Ministeriö toteaa, että Ruokavirastolle esitetään tuen hakua koskevassa pykälässä määräyksenantovaltuus paperisen haun mahdollistamisesta laissa määritellyissä tilanteissa. Käytännössä valtuuden soveltamisessa olisi kyse esimerkiksi tilanteista, joissa olisi nopeasti toimeenpantava kriisitukityyppinen tukijärjestelmä tai joissa uudesta tukijärjestelmästä johtuen tuensaajia olisi vähän ja sähköisen järjestelmän muokkaaminen ei olisi tilanteessa taloudellisesti ja aikataulullisesti perusteltua.

Luonnonvarakeskus ehdottaa, että avustusmuotoisen investointituen viimeisen erän maksamisen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista kerätä Ruokavirastolle kevytmuotoinen arvio hankkeen toteutumisesta, sisältäen vähintään lopulliset toteutuneet kustannukset ja mahdolliset toteutusaikana tapahtuneet muutokset esimerkiksi sanallisen arvion muodossa. Erityisesti hankkeiden todellisten lopullisten toteutuneiden kustannusten seuranta palvelisi hallinnon, tutkimuksen ja tilastoinnin tarkoituksia.

Ministeriön mielestä seuranta on tärkeä osa kokonaisuutta, mutta tästä ei saa aiheutua tuensaajalle kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Hämeen ELY-keskus

Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että laissa ei tarkemmin määritellä mitä ”yritysjärjestelyllä” tarkoitetaan. Termiä ei ole muuallakaan lainsäädännössämme määritelty. Varsin tyypillistä on se, että tuensaajayritys luovuttaa tuetun liiketoiminnan toiselle yritykselle tai esim. 100 %:lla osakekaupalla. Hämeen ELY-keskus tuo esille, että maatalouden rakennetukilain 20 §:n 2 ja 3 momenteissa käyttöön otettavaa yritysjärjestely-termiä ei ole selkeästi avattu perusteluissa.

Ministeriö toteaa, että yritysjärjestelyä voi tapahtua hyvin erilaisissa tilanteissa. Siihen liittyvät tilanteet voivat vaihdella esimerkiksi maatalousyrityksen omistussuhteiden muuttamisesta yrityksen toimintamuodon muuttamiseen. Yritysjärjestely voi sisältää myös osakkeiden kauppaa. Esityksessä on periaatteena se, että yritysjärjestelyn on oltava sellainen, että sen kautta luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja tuetun yritystoiminnan luonne ei olennaisesti muutu. Ministeriö toteaa, että maatalouden rakennetukilain 8 §:n 3 momentin mukaan jos hakija on yhteisömuotoinen maatalousyrittäjä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset. Jos osakkeiden myynnin jälkeen täyttyy edelleen edellä mainittu vaatimus, ei takaisinperinnälle ole perusteita. Yritysjärjestelyjä on tarkasteltava kokonaisuutena huomioiden se, millainen lopputulos on tulossa. On myös muistettava, että esitykseen

sisältyy maatalouden rakennetukilakiin esitettävä uusi 14 b § tuen myöntämisen rajoituksista, joita on arvioitava myös silloin, jos tehdään yritysjärjestely. Tämä johtuen siitä, että luovutuksen saajan on täytettävä tuen myöntämisen edellytykset, ja joita ei silloin ole, jos yritysjärjestelyssä tulee vastaan jokin kyseisen pykälän rajoitteista.

Hämeen ELY-keskus kiinnittää maa- ja metsätalousvaliokunnan huomiota ehdotetun lain 46 §:n 1 momentin 3 kohtaan, jota ei esityksessä sinällään ehdoteta sisällöllisesti muutettavaksi. ELY-keskus ehdottaa, että sanamuotoa tarkennettaisiin niin, että velvollisuus takaisinperintään olisi vain, jos tuensaaja on olennaisesti rikkonut tuen ehtoja.

Ministeriö toteaa, että lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esityksen jatkovalmistelun yhteydessä edellä mainittua muutosehdotusta arvioitiin. Muutosehdotuksen osalta todettiin, että sen käyttöönotto säännökseen sisällytettynä aiheuttaisi tulkinnanvaraisuutta ja voisi johtaa hyvinkin erilaiseen käytäntöön ELY-keskuksissa. Olennainen rikkominen ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Maatalouden rakennetuista annettu laki on ollut voimassa 1.1.2008 alkaen, joten kyseisen lainkohdan osalta on jo muotoutunut vallitseva käytäntö.

Ehdotetun lain 50 §:n mukaan takaisinperittävän määrän suorittamiselle asettava eräpäivä on 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekopäivästä. Lakiehdotuksen 49 §:n mukaan viivästyskorko lasketaan sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta. Hämeen ELY-keskus ehdottaa, että eräpäivä olisi enintään 60 päivää takaisinperintäpäätöksestä, jolloin voidaan estää sellainen tilanne, että eräpäivä osuu viikonloppuun tai muuhun arkipyhään. Ehdotetussa 47 §:ssä taas viivästyskoron laskennan alkaminen taas tulisi liittää ensimmäiseen eräpäivän jälkeiseen päivään, ei eräpäivään. Jos viivästyskorko jostain syystä on välttämätöntä sitoa edellä esitetystä huolimatta kiinteään päivien määrään, on sen laskenta aloitettava vähintään eräpäivää seuraavasta päivästä eli vasta 61. päivä.

Ministeriö katsoo, ettei tuen takaisinmaksuun velvollisen ole odotettava eräpäivään vaan takaisinperittävän tuen voi maksaa jo aiemmin. Tällöin ei sunnuntai- tai pyhäpäivä muodostuisi ongelmaksi.

Hämeen ELY-keskus toi myös esille, että viime aikoina on ollut kasvussa pääomasijoittajien (esimerkiksi rahastot) kiinnostus osallistua maatilojen toiminnan ja investointien rahoittamiseen. Riskinä toiminnassa on kuitenkin, että maatalous pääomavaltaisena ja heikosti kannattavana elinkeinona joutuu maksamaan sijoittajille perinteisiä rahoitustoimenpiteitä korkeampia kustannuksia ja että tämän lain mukainen tuki siirtyisi sijoittajien hyödyksi. Samoin riskinä on, että maatalousmaa siirtyisi pitkässä kehityskulussa entistä enemmän maatalousyrittäjiltä edellä mainittujen sijoittajien/sijoitusrahastojen omistukseen. Lainsäädännössä tulisikin varmistaa, että rakennetukien hyöty kohdistuu ainoastaan maatalousyrittäjille.

Ministeriö yhtyy ELY:n huoleen siitä, että pääomasijoitusrahastot hakevat uusia tuottomahdollisuuksia ja katsoo, että rahastojen kanssa yhteistyöhön lähtevien tilojen tulee olla huolellisia sopimusneuvotteluissa ja ymmärtää, mistä toiminnassa on kysymys. Maatalouden rakennetukea voidaan maatalouden rakennetukilain 5 §:n mukaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle, joka elinkeinonaan harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan maatilalla maataloutta (maatalousyrittäjä).

Lapin ELY-keskus

Lapin ELY-keskus toteaa, että tukea haetaan ensisijaisesti Hyrrä-järjestelmässä. Koska Hyrrään ei ollut mahdollista tehdä saamenkielisiä toiminnallisuuksia, tulee saamenkieltä käyttävän hakijan toimittaa hakemus paperisena tai PDF:nä Lapin ELY-keskukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että saamenkielisen hakemuksen koko käsittelyprosessi on hoidettava saamen kielellä. Suomessa on kolme saamenkieltä: pohjoissaame, inarinsaame ja koltansaame. Heitä kaikkia on palveltava heidän omalla kielellään, mikäli he toimittavat saamenkielisen hakemuksen. Lisätietopyynnöt ja päätökset tulee käännättää saameksi. Tämä lisää hakemuksen käsittelyaikaa. Lisäksi on huomioitava, että kääntäjillä ei ole käännöksistään virkavastuuta. Lapin ELY-keskus ei voi varmistaa käännöksen oikeellisuutta. Lapin ELY-keskukselle tulee osoittaa resursseja käännösten hankintaan.

> Ministeriö toteaa, että digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 5 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on tarjottava jokaiselle mahdollisuus toimittaa asiointitarpeeseensa liittyvät sähköiset viestit ja asiakirjat käyttäen digitaalisia palveluita tai muita sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä. Esityksessä ehdotetaan menettelyä, jolla viimeksi mainitun lain mukaista muuta sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käytettäisiin saamenkielen käyttämisen mahdollistamiseen tukihaussa. Tämä tarkoittaisi suojattua sähköpostiyhteyttä saamenkielisten hakemusten osalta saamenkielisenä verkkoasiointimahdollisuutena käyttäen täytettävää PDF-lomaketta. Tämä käytäntö ei nykyisin ole mahdollista, vaan käytettäessä saamenkieltä tuen hakemisessa on käytettävä paperilomaketta, joka on joko postitettava tai vietävä ELY-keskukseen.
>
> Saamen kielilain (1086/2003) soveltamisalaan kuuluvien viranomaisten ja julkisoikeudellisten laitosten niissä virastoissa ja muissa toimipaikoissa, jotka sijaitsevat saamelaisten kotiseutualueella, saamelaisilla on saamen kielilain 12 §:n nojalla oikeus käyttää valintansa mukaan joko suomen tai saamen kieltä. Saamelaisten kotiseutualue sisältyy Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen. ELY-keskusten resursoinnista vastaa työvoima- ja elinkeinoministeriö.

Lapin ELY-keskus esittää, että aloitustuen maksatukseen säädettäisiin vastaava toteuttamisajan pidennys, kuin muuhun tukeen on säädetty. Aloitustuen saaja voi olla esimerkiksi suorittamassa asepalvelusta silloin, kun maksuerää tulisi viimeistään hakea.

> Ministeriö toteaa, että tuensaaja voi hakea aloitustuen maksatusta itselleen sopivana ajankohtana tukiedellytysten täyttyessä. Esimerkiksi mahdollinen asepalvelus on joka tapauksessa huomioitava tilan toimintoja järjestettäessä kuten viljely- ja hallinnollisissa tehtävissä.

Lapin ELY-keskus pitää erittäin tärkeänä, että kaikkiin tuen ehdot täyttäviin hakemuksiin on mahdollista tehdä myöntö. Määrärahassa tulee olla joustoa, mikäli aloitustukiin varattu määräraha osoittautuu riittämättömäksi.

> Ministeriö toteaa, että rakennetuet ovat harkinnanvaraisia ja myönnöt voidaan tehdä vain käytettävissä olevien EU-osarahoitteisten tai kansallisten varojen puitteissa. Rahoitettavat hankkeet valitaan valintamenettelyn perusteella.

Komission vuonna 2016 antaman täytäntöönpanopäätöksen (C(2016) 1752 final) mukaisesti perinteisten porotalousjärjestelmien investointitukeen voidaan myöntää kansallista tukea enintään 2 miljoonaa euroa vuodessa. Lapin ELY-keskus esittää, että komission päätöksen mukaista 2,0 miljoonan euron enimmäisavustusmäärärajaa pyrittäisiin korottamaan mahdollisimman pian.

Ministeriö viittaa jäljempänä vastaukseensa Saamelaiskäräjien esittämään samaan asiaan.

Lapin ELY-keskus esittää, että kolttalain toimeenpanoon tulee jatkossa myöntää erillinen määräraha, jotta kolttalain mukaiset avustukset eivät kuluttaisi porotalouselinkeinon kehittämiseen osoitettavaa määrärahaa.

Ministeriö tuo esille, että kolttalain mukaiset toimet rahoitetaan Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera), jonka varojen käyttöä ohjaa johtokunta käytettävissä olevien varojen puitteissa.

Lapin ELY-keskus toteaa, että se kannattaa kolttalain laajempaa tarkastelua. Kolttalaki on vanha ja vaatisi nykyaikaistamista. Nykyisessä muodossaan laki on osin tulkinnanvarainen ja aiheuttaa haasteen lain toimeenpanon kannalta. Lain tulisi palvella paremmin sen 1 §:n tarkoitusta. Erityisesti kolttatilojen säilyminen kolttien hallinnassa on asia, johon tulisi löytää ratkaisuja lakitasolla.

Hallituksen esityksessä on esitetty muun muassa kolttalain muuttamista. Hallituksen esityksen tarkoituksena on ennen kaikkea tehdä hallituksen esityksen sisältämiin lakeihin uuden EU:n rahoituskauden 2023–2027 alkamisesta johtuvat välttämättömät muutokset kansallisiin lakeihin. Aikataulusyistä tässä yhteydessä ei ole ollut mahdollista selvittää hallituksen esitykseen sisältyvien kaikkien lakien mahdollisia muutostarpeita. Poikkeuksena tästä on kuitenkin maatalouden rakennetuista annettuun lakiin ehdotettu yhteisen ojitusinvestoinnin tuki.

Kolttalaki on vuodelta 1995. Sitä on sen jälkeen muutettu 17 kertaa. Osa näistä muutoksista on tosin ollut teknisluonteisia. Kuten ELY-keskus on esittänyt, kolttalain kokonaisvaltainen uudistaminen saattaisi olla aiheellista. Hallituksen esityksessä (s. 15) todetaan, että kolttalain mahdollisten muiden muutostarpeiden arviointi tehdään tarpeen vaatiessa erikseen.

Lapin ELY-keskus ehdottaa poistettavaksi tai muutettavaksi nyt muutoksen kohteena olevan kolttalain 8.3 §:n. Em. kohdan mukaan yritystoimintaa tuetaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain mukaan, kuitenkin niin, että tuki rahoitetaan kansallisin varoin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan teknisluonteista muutosta kolttalain 8 §:n 3 momenttiin. ELY-keskus on esittänyt momenttia poistettavaksi tai muutettavaksi esittämättä kuitenkaan, miten momenttia tulisi muuttaa. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että momentin mahdolliset muut muutostarpeet tulee selvittää erikseen ja että tässä vaiheessa momenttiin ei ole aiheellista tehdä muuta kuin ehdotettu teknisluonteinen muutos.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus tuo esille, että peruskuivatuksen siirtyminen rakennetukiin on perusteltu, mutta sen poikkeavuudet aiemmasta käytännöstä tuen saajien osalta saattavat vaikeuttaa peruskuivatushankkeiden syntymistä. Säädöksen nykyinen muotoilu mahdollistaa, että samassa ojitushankkeessa/ojitusyhteisössä voi olla sekä tukikelpoisia että tukikelvottomia osakkaita. Näiden tukikelvottomien osakkaiden osuuteen ei rakennetukea voida osoittaa, mikä on perusteltua EU-osarahoitteisen tuen näkökulmasta. Osakkaiden tasa-arvoisen kohtelun näkökulmasta tulisi kuitenkin vielä pohtia, että voidaanko tähän yhteyteen liittää muita rahoituslähteitä, esimerkiksi myöhemmin annattavissa asetuksissa, joiden avulla olisi mahdollista osoittaa tukea myös näille muille rakennetukikelvottomille osakkaille, mikäli niitä on samassa ojitushankkeessa mukana. Tämä voisi kannustaa ojitusyhteisöjä peruskuivatushankkeisiin nykyistä esitystä laajemmin. Maatalouden tämänhetkisistä haasteista peltojen vesitalouden hallinta nousee ilmastonmuutoksen myötä yhä merkityksellisemmäksi asiaksi.

> Ministeriö toteaa, että maatalouden investointitukien tukijärjestelmässä tukikelvottomat osakkaat voivat osaltaan hakea tukea vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (714/2015) mukaisesti samalla 40 % tukiprosentilla kuin maatalouden investointitukijärjestelmässä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ottaa myös esille, että maatalouden rakennetukilain 19 §:n toisessa momentissa esitetty mahdollisuus ottaa toimenpiteen toteutusaikaa koskeva myöhästynyt hakemus käsittelyyn, on kannatettava. Tähän pykälään tulisi lisätä mahdollisuus poiketa pääsäännöstä siten, että määräaikaa voisi pidentää useammin kuin kahdesti enintään vuodeksi kerrallaan hyvin perustellusta syystä, kuten hakijan terveydentilaa koskevasta muutoksesta tai muusta hakijasta riippumattomasta yllättävästä syystä, ennalta arvaamattomasta tapahtumasta taikka muusta ylivoimaisesta esteestä.

> Ministeriö korostaa, että lähtökohtaisesti hakijan etu olisi, että hankkeet olisivat mahdollisimman hyvin suunniteltuja jo ennen tukihakemuksen jättämistä. Hankkeiden toteutusaika on lähtökohtaisesti kaksi vuotta ja lisäksi kaksi vuoden jatkoaikaa. Tuotannollisen investointihankkeen toteutusaikana neljä vuotta on jo varsin pitkä siitäkin näkökulmasta, että tuotannollisissa investoinneissa hankkeen kannattavuus perustuu siihen, että se saadaan käyttöön tehokkaasti. Jatkoajat antavat joustoa juuri niissä tilanteissa, joissa hankeaikana tapahtuu ennakoimattomia hidasteita, joihin suunnittelussa ei ole voitu varautua. Huomioitava seikka on myös EU:n rahoituskauden kesto, joka varojen käytön osalta päättyy vuoden 2029 lopussa, mikä joka tapauksessa rajoittaa mahdollisuuksia jatkoaikojen myöntämiseen.

Satakunnan ELY-keskus

Ojitusyhteisöjen tukeminen on sisällytetty uutena asiana lakiin. Satakunnan ELY-keskus toteaa, että käytännön toimeenpanossa haasteita on odotettavissa sen vuoksi että hallituksen esityksen 5 §:n mukaisesti hyödynsaajien tulee olla pelkästään maatalousyrittäjiä ja 13 §:n mukaisesti saatavan hyödyn on kohdistuttava maatalousmaahan. Ojitusinvestoinnit ovat kuitenkin kokonaisuuksia, joista käytännön hyötyä tyypillisesti kohdistuu myös muihin kuin maatalouskäytössä oleviin kiinteistöihin

ja maatilayrittäjiin. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan, mikäli EU-säädökset sallivat, niin hallituksen esitystä tulisi muuttaa siten, että tuen tulisi ojitusinvestoinneissa kohdistua pääosin maatalousyrittäjiin (5 §) ja pääosin maatalousmaahan (13 §).

> Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen esittämään samaan asiaan.

Lisäksi Satakunnan ELY-keskus katsoo, että ojitusinvestoinneille tulisi laatia omat, maatilan investointituesta erilliset, valintaperusteet (15 §). Tukihakemusten arvioinnissa ja valinnassa tarkoituksenmukaista on arvioida ojitusinvestoinnin kokonaisuutta ja sen vaikutuksia sekä toteuttamismahdollisuuksia. Toisin kuin maatalousyrittäjien yhteenliittymien hakemissa investointihankkeissa, ojitusyhteisöjen yksittäisten maanomistajien liiketoiminnan arviointi ei palvele hankkeen kokonaisuuden ja vaikuttavuuden arviointia. Ojitusinvestointi palvelee parhaimmillaan kaikkia hyödynsaajiaan ja ympäristöä.

> Ministeriö toteaa, että valintakriteereiden yleiset periaatteet on esitetty CAP-suunnitelmassa ja säädetty maatalouden rakennetukilaissa. Yksityiskohtaiset valintakriteerit hyväksyy seurantakomitea ja ne ovat parhaillaan valmistelussa, tässä yhteydessä ratkaistaan myös tarkoituksenmukaisin menettely mahdolliseen eri alatoimenpiteiden valintakriteereiden erillistämiseen.

Hallituksen esitykseen sisältyy valtiontakauksen enimmäismäärän korottaminen (18 §) sekä uutena tukimuotona valtiontakauksen myöntäminen myös osana nuoren viljelijän aloitustukea (6 §). Satakunnan ELY-keskus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että valtiontakauksen kokonaismäärän selkeä kasvattaminen saattaa johtaa myös siihen, että takausta käytetään yhä aktiivisemmin ja laajamuotoisemmin osana myös sellaisten toimenpiteiden kokonaisrahoitusta, jotka eivät aidosti sitä toteutuakseen tarvitsisi. Valtiontakaus tulisi pystyä suuntaamaan vain erityisillä perusteilla niihin investointeihin ja sukupolvenvaihdostilanteisiin, joissa sen käyttö on välttämätöntä tuen hakijalle toimenpiteen toteutumiseksi. Takausmäärien kasvattaminen todennäköisesti vaikuttaa lisääntyvässä määrin myös valtion takausvastuiden realisoitumiseen.

> Ministeriö tuo esille, että valtiontakaukset myönnetään maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) käyttösuunnitelmassa vuosittain päätetyn myöntämisvaltuuden rajoissa. Makeran johtokunnan tehtävänä on vastata varojen käytöstä ja päättää vuosittaisesta käyttösuunnitelmasta. Laissa säädetään ulkona olevan takauksen enimmäismäärästä, mutta vuotuisen myöntövaltuuden määrään vaikuttaa myös tarkastelu suhteessa Makerassa käytettävissä oleviin varoihin. ELY-keskus puolestaan harkitsee tukipäätöstä tehdessään tapauskohtaisesti tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta kyseiselle hankkeelle.

Takaisinperintöjen osalta Satakunnan ELY-keskus toteaa seuraavaa. Lakiehdotuksen 20 §:n mukaan tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen asetettua määräaikaa. Hallituksen esityksen mukaan pelkästään tuen saajana olevan yhteisön yhtiömuodon muutosta, jakautumista, sulautumista, osakkeiden myyntiä tai osakkeita vastaan tapahtuvaa liiketoimintasiirtoa ei katsottaisi toiminnan lopettamiseksi, koska tukeen kohdistuneiden velvoitteiden, kuten omaisuuden käyttöajan katsotaan siirtyvän toimintaa jatkavalle toimijalle. Edellytyksenä on kuitenkin, että tuen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset. Lakiehdotuksen 46 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan ELY-keskus on velvollinen lopettamaan tuen maksamisen ja perimään tuen takai-

sin, jos tuen saaja on luovuttanut tai lopettanut tuen kohteena olevan yritystoiminnan taikka supistanut sitä olennaisesti tai luovuttanut tuetun investoinnin kohteen ennen 20 §:ssä säädetyn määräajan päättymistä eikä tilalle ole toteutettu yritysjärjestelyä mainitun pykälän mukaisesti. Satakunnan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan osakkeiden myynnistä mahdollisesti aiheutuvasta takaisinperinnästä olisi säädettävä suoraan laissa. Nyt lakiehdotuksen mukaan yritystoiminnan lopettaminen ja olennainen supistaminen on tukiehtojen vastaista ja vasta hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan osakkeiden myynnin vertautuvan toiminnan lopettamiseen tietyissä tilanteissa, vaikka tosiasiallisesti myynnistä ei aiheutuisi toiminnan lopettamista tai edes supistumista. Takaisinperintäperuste on lakiehdotuksessa sidottu tuen saajan toimintaan, mutta osakkeiden myynnissä toimijana ei ole tuen saaja vaan osakkeiden omistajat.

> Ministeriö toteaa, että maatalouden rakennetukilain 8 §:n 3 momentin mukaan jos hakija on yhteisömuotoinen maatalousyrittäjä, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että määräysvalta yhteisössä on yhdellä tai useammalla luonnollisella henkilöllä, joka täyttää 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset. Jos osakkeiden myynnin jälkeen täyttyy edelleen edellä mainittu vaatimus määräysvallan suhteen, ei takaisinperinnälle ole perusteita. Tämä silloin, jos myös 20 §:ssä edellytetty täyttyy eli kyseessä on yritysjärjestely, jonka kautta tuetun yritystoiminnan luonne ei olennaisesti muutu. Tällainen tilanne voi aktualisoitua myös silloin, jos yritystoimintaa jatkaa koko osakekannan ostanut maatalousyrittäjä, joka täyttää edellä mainitun 8 §:n edellytykset. Eli määräysvalta on maatalouden rakennetukilain edellyttämällä taholla.

Lakiehdotuksen 46 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan ELY-keskus on velvollinen lopettamaan tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos tuen ehtoja ei ole noudatettu. Satakunnan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan takaisinperintä olisi syytä tehdä vain, mikäli tuensaaja on olennaisesti rikkonut tukiehtoja.

> Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Hämeen ELY-keskuksen esittämään samaan asiaan.

Ehdotetun lain 50 §:n mukaan takaisinperittävän määrän suorittamiselle asettava eräpäivä on 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekopäivästä. Lakiehdotuksen 49 §:n mukaan viivästyskorko lasketaan sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta. Satakunnan ELY-keskus ehdottaa, että eräpäivä olisi enintään 60 päivää takaisinperintäpäätöksestä, jolloin voidaan estää sellainen tilanne, että eräpäivä osuu viikonloppuun tai pyhäpäivään. Viivästyskoron alkaminen olisi tällöin syytä liittää eräpäivää seuraavaan päivään eikä kiinteään 60 päivään päätöksenteosta.

> Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Hämeen ELY-keskuksen esittämään samaan asiaan.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry (jäljempänä *MTK*) toteaa lausunnossaan, että lakiesitys pitää sisällään monia muutoksia, joiden osalta voidaan katsoa olevan huomattava tiedotustarve. Näitä ovat esimerkiksi aloitustuen maksamisen hakeminen viljelijän toimesta tai avustusmuotoisen investointituen maksamisen hakeminen vain sähköisesti.

> Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Luonnonvarakeskuksen esittämään samaan asiaan.

MTK tuo lausunnossaan esille, että lakiin ehdotetaan uutta 45 a §, joka koskisi tuen palauttamista. Tämä lisäys ei saa johtaa tuenhakijan kannalta epäedulliseen lopputulokseen, jos palautus johtuu esimerkiksi viranomaisen virheellisestä tukipäätöksestä ja tuenhakija on toiminut (toteuttanut investoinnin) päätöksen ja viranomaisen neuvojen mukaan tai viljelijä olisi alkuperäisellä hakemuksella oikeutettu suurempaan kokonaistukeen kuin mitä tosiasiallisesti on tilanne tuen palauttamisen jälkeen. Viljelijän ei voi olettaa tietävän päätöksen taustalla olevia kaikkia hallinnollisia prosesseja tai tuen määrään tai erittelyyn vaikuttavia tekijöitä etenkään silloin, kun niitä ei eritellä tai perustella itse tukipäätöksessä. Edellä mainitut huomiot koskevat myös 46 §:ää.

> Tuen palauttamisen osalta kyseisen 45 a §:n mukaan ”Tuen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Tuen saajan tulee palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla.” Ministeriö toteaa, että uudella pykälällä sisällytettäisiin maatalouden rakennetukilakiin säännös yleisesti valtionavustuksissa sovellettavasta yleisestä velvoitteesta perusteettoman edun palauttamista koskien. Perusteettomuuden ilmeisyyden vaatimus täyttyy aina silloin, kun tukea ei olisi voitu maatalouden rakennetukilain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksen mukaan myöntää.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. (jäljempänä *SLC*) nostaa esiin, että maatalousyhtymissä osakkaita tulisi kohdella yhdenvertaisesti kuin muissa yritysmuodoissa.

> Ministeriö toteaa, että jatkossa aloitustukea voidaan myöntää kullekin tuenhakijalle erikseen, mikäli maataloutta harjoitetaan maatalousyhtymänä, tai hakijana on yksityisoikeudellinen yhteisö, jossa on useita tuen edellytykset täyttäviä osakkaita. Tämä parantaa yhtymän osakkaiden asemaa nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna, jossa säädetään, että tilaa kohden voidaan myöntää vain yksi aloitustuki.
>
> Investointituen osalta nuoren viljelijän korotus voidaan myöntää vain hakijalle, joka täyttää nuoren viljelijän tukea koskevan edellytyksen ja tilanpidon aloittamisesta on hakemusta jättäessä alle seitsemän vuotta.

SLC tuo esille, että ojitushankkeiden siirto osaksi rakennetukia ei saisi vaikeuttaa tai vähentää tuen määrää. SLC tuo esille myös eri toteuttamistapojen soveltumisen ojitusinvestointeihin. Lisäksi SLC ottaa esille rakennusteknisten vaatimusten vaikutukset rakennuskustannuksiin.

> Ministeriö tuo esille, että CAP-suunnitelman mukaisten ympäristöntilaa ja kestävää tuotantoa edistävien investointien, eli myös vesitalousinvestointien, avustustaso on 40 prosenttia, mikä vastaa nykyistä peruskuivatusten investointituen nykyistä perustasoa. Asetuksella säädettävissä ympäristövaatimuksissa lähtökohtana on edellyttää hankkeelta tarkoituksenmukaisia vesiensuojelurakenteita taikka luonnonmukaisia suunnitteluratkaisuja, joten kaksitasouomien ei ole tarkoitus olla ainoa vaihtoehto. Tutkimusten mukaan tulvatasanteelliset kaksitasouomat tarvitsevat vähemmän ylläpitoa kuin perinteiset ojauomat, joten niiden kunnossapitokustannukset jakaantuvat pidemmälle ajanjaksolle.

Rakentamiskustannusten osalta ministeriö toteaa, että, että maatalousrakentaminen poikkeaa paikoin muusta rakentamisesta ja siksi on päädytty laatimaan sitä koskevia, yleistä lainsäädäntöä täydentäviä asetuksia. Asetusten tavoitteena on varmistaa tuettujen investointien korkea laatu- ja turvallisuustaso. Tuettuja maatalousinvestointeja koskevat asetukset tullaan käymään läpi uudelle suunnitelmakaudelle siirryttäessä, ja niistä annettu palaute huomioidaan tarkasteluissa. Myös mahdolliset asetusten kustannuksia korottavat vaikutukset pyritään huomioimaan laskettaessa yksikkökustannuksia.

ProAgria Keskusten Liitto ry

Lausunnossaan ProAgria Keskusten Liitto ry (jäljempänä *ProAgria*) toteaa, että lakiesityksen 6 §:n toiseen momenttiin lisätty valtiontakaus on lähtökohtaisesti hyvä asia. Se lisää mahdollisuuksia sukupolvenvaihdosten toteuttamisen yhteydessä. Valtiontakaukseen liittyy kuitenkin riski, että sukupolvenvaihdoksissa jatkaja joutuu maksamaan kaupan kohteena olevasta tilasta ylihintaa, jos kauppa mahdollistuu valtiontakauksen avulla. Lähtökohtaisesti tilakauppojen toteutuksessa kaupan kohteen pitäisi olla riittävä vakuus.

Valtiontakaus muodostuisi täydentäväksi tukimuodoksi jo olemassa olevien avustuksen ja korkotuen lisäksi. Ministeriö toteaa, että vallitsevassa tilanteessa, jossa korkeiden tuotantokustannusten nousun ja epävakaan Euroopan tilanteen arvioidaan edelleen jatkuvan, valtiontakauksen merkitys tukimuotona kasvaa. Maatalouden yritystoiminnassa käytetyn omaisuuden vakuusarvoon voi liittyä riskitekijöitä kuten omaisuuden sijainti harvaanasutulla seudulla, jolloin niiden mahdolliseen realisointiin liittyy epävarmuustekijöitä. Kauppahinnan määritys on ostajan ja myyjän välinen sopimusasia, mutta kauppahinta ei saisi muodostua niin korkeaksi, että se vaarantaa tilan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset tai heikentää tilan kehittämismahdollisuuksia. Tuella on aina jossain määrin vaara pääomittua, mutta tässä niin neuvonnalla kuin pankeillakin on ensiarvoisen tärkeä rooli, kun he ovat mukana keskustelussa tilan tulevasta kauppahinnasta.

ProAgria toteaa, että lakiesityksen 13 §:ään esitetty muutos, jolla mahdollistetaan investoinnin aloittaminen tukihakemuksen jättämisen jälkeen omalla riskillä, tuo joustavuutta tukien hakemiseen. Tämä voi helpottaa ruuhkaa hakujaksojen päättymisen yhteydessä kun, etenkin selkeät hankkeet voidaan niin halutessa aloittaa heti hakemuksen jättämisen jälkeen. Lakiesitys jättää kuitenkin tulkinnanvaraa siihen, milloin hanke katsotaan aloitetuksi. Etenkin tilanteessa, jossa investoinnille haetaan investointitukea ja investointi aloitetaan hakemuksen jättämisen jälkeen, mutta hankkeelle ei kyseisellä hakemuskierroksella myönnetä investointitukea valintamenettelyn jälkeen, vaikka se muuten olisi tukikelpoinen hanke. Voiko hanke saada enää seuraavalla hakukierroksella tukea, jos se pärjää valintamenettelyssä paremmin ja sille myönnettäisiin investointituki, mutta hanketta on aloitettu jo ensimmäisen tukihakemuksen jättämisen jälkeen?

Ministeriö toteaa, että hankkeen aloittamisesta säädetään nykyisin maatalouden rakennetuesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (240/2015). Kyseistä sääntelyä on tarkoitus jatkaa tulevalla kaudella. Mikäli hanke saa kielteisen rahoituspäätöksen, hakijan tulee jättää uusi rahoitushakemus, mikäli hän haluaa hankkeensa uudelleen käsiteltäväksi. Tällöin voimassa on säädös, jonka nojalla rahoitusta on haettava ennen hankkeen aloittamista. Jatkossa siis jos hanke on

aloitettu ennen tukihakemuksen jättämistä, sille ei voida enää myöntää investointitukea. Tämä on tukijärjestelmän tiedottamisen yhteydessä otettava selkeästi esille, jotta ei tule tuen menetyksiä tämän vuoksi.

Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjät pyytää lausunnossaan lainvalmisteluprosessin osalta valiokuntaa kiinnittämään huomiota siihen, että käsillä oleva hallituksen esitys lähetettiin lausuntokierrokselle kesälomakaudella kesä-heinäkuussa. Saamelaiskäräjillä ei ollut mahdollisuutta perehtyä esitykseen lausunnonantovaiheessa, eikä antaa siitä lausuntoaan.

> Ministeriö toteaa, että Saamelaiskäräjien kanssa on pidetty 13.5.2022 saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:n edellyttämät neuvottelut. Saamelaiskäräjille on toimitettu 25.4.2022 asiaa koskeva materiaali neuvottelua varten. Neuvottelussa käytiin läpi hallituksen esitykseen liittyvien lakiehdotusten sisältö mukaan lukien hakumenettely vuoden 2023 alusta. Ministeriö pyysi 15.6.2022 päivätyllä lausuntopyynnöllä eri tahoilta mukaan lukien Saamelaiskäräjät lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta. Lausuntoaika päättyi 29.7.2022. Saamelaiskäräjiltä on sähköpostitse erikseen 19.8.2022 tiedustelu lausunnon antamisesta, johon vastattiin, ettei Saamelaiskäräjät ole toimittanut lausuntoa. Vastauksessa todettiin, että pyydämme huomioimaan Paliskuntain yhdistyksen lausunnossaan esiin tuomat asiat. Ministeriö tuo esiin, että Paliskuntain yhdistyksen lausuntokierroksen lausunnossa ei otettu esille saamen kielilakiin liittyviä asioita.

Saamelaiskäräjät toteaa yleishuomionaan koskien poluralakia, että sitä tai ylipäätään poronhoidon tai muiden saamelaisten perinteisten elinkeinojen tukijärjestelmiä ei ole haluttu uudistaa kokonaisuutena EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä.

> Ministeriö tuo esille, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettu laki (986/2011) on tullut voimaan kokonaisuudessaan 1.1.2017. Laki on siten suhteellisen tuore, eikä sen kokonaisuudistusta katsottu tässä yhteydessä aikataulusyistä mahdolliseksi.

Saamelaiskäräjät ottaa lausunnossaan esille varainsiirtoveron vapautuksen, joka on sidottu valtiontukilainan tai korkotukilainan saantiin. Saamelaiskäräjät toteavat myös, että mikäli valtiontukilainaa tai korkotukilainaa ei ole mahdollista saada, tulisi varainsiirtoverovapaus mahdollistaa porotalouden osalta aloitustukitilanteissa. Niin ikään valtiontakaus tulisi mahdollistaa porotalouden osalta aloitustukitilanteessa.

> Ministeriö huomauttaa, että lainsäädäntö mahdollistaa valtiontuki- tai korkotukilainan saamisen, mutta muiden hallintoon liittymättömien seikkojen vuoksi niiden saaminen ei ole toteutunut porotaloudessa. Edellisiin sisältyvään varainsiirtovapauteen liittyvät lainsäädäntömuutokset puolestaan kuuluvat valtiovarainministeriön hallinnonalan toimivaltaan. Porotalouteen liittyvä valtiontakaukseen liittyvä asiakokonaisuus on käsiteltävissä valtioneuvoston asetusten valmistelun yhteydessä.

Saamelaiskäräjät katsoo myös, että poluralain mukaista määrärahaa tulee lisätä tulevalle kaudelle saamelaisen poronhoidon turvaamiseksi.

> Komission täytäntöönpanopäätöksen (C(2016) 1752 final) mukaisesti perinteisten porotalousjärjestelmien investointitukeen voidaan myöntää kansallista tukea enintään 2 miljoonaa euroa vuodessa. Ministeriö on asettanut porotalouden tulevaisuustyöryhmän, jonka yhtenä tehtävänä on pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti arvioida kehittämistarpeita, joilla turvataan porotalouden kehittyminen kannattavana, kestävänä ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona. Työryhmän toimikausi on 1.11.2021—28.2.2023 ja siinä ovat edustettuina maa- ja metsätalousministeriön ja Lapin Ely-keskuksen lisäksi Lapin aluehallintovirasto, Lapin yliopisto/Arktinen keskus, Luonnonvarakeskus, Suomen luonnonsuojeluliitto, Metsähallitus, MTK Pohjois-Suomi, Paliskuntain yhdistys sekä Saamelaiskäräjät. Kyseisen työryhmän työn perusteella voidaan arvioida tulevia kehittämistarpeita ja tätä kautta huomioida myös investointien rahoitustarvetta sekä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Saamelaiskäräjät korostaa lausunnossaan selkeän ja omalla äidinkielellä tapahtuvan tiedottamisen merkitystä tilanteessa, jossa investoinnin tai hankkeen aloittaminen on hakijan omalla taloudellisella vastuulla.

> Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Luonnonvarakeskuksen esittämään samaan asiakokonaisuuteen.

Lausunnossaan Saamelaiskäräjät toteaa, että esitys on saamen kielilain vastainen ja sillä pyritään välttämään vastuuta saamenkielisen verkkoasioinnin kehittämisestä. Esimeriksi saamen kielen merkistöihin liittyviä seikkoja ei voi pitää hyväksyttävänä syynä siihen, että saamenkieliset ovat eri asemassa suhteessa valtaväestöön. Apulaisoikeuskansleri on ottanut vuonna 2019 kantaa Kelan toimintaan todeten, että Kela oli laiminlyönyt saamenkielisten palvelujen kehittämisen perustuslain ja saamen kielilain edellyttämällä tavalla, kun saamelaisilta puuttuivat verkkoasiointimahdollisuudet.

> Ministeriö toteaa, että esityksen tavoitteena on parantaa tukihaussa saamenkielisten asemaa nykykäytäntöön verrattuna. Tällä hetkellä asiointi saamenkielellä tuen haun yhteydessä on hoidettavissa vain paperihakemuksella, joka on tullut allekirjoittaa. Hakemus on tullut toimittaa joko kirjeellä Lapin ELY-keskukseen tai vietynä kyseiselle viranomaiselle. Uutena mahdollisuutena esitetään täytettävää pdf-lomaketta, jolloin viimeksi mainittu toimitettaisiin suojatulla sähköpostiyhteydellä Lapin ELY-keskukseen, jos asiointiin käytettäisiin saamen kieltä.
>
> Mahdollisten resurssitarpeiden osalta ministeriö toteaa, että ELY-keskukset ovat työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan sisältyviä niiden toiminnan resursoinnin osalta. Lapin ELY-keskus on poluralain 49 §:n mukaan toimivaltainen viranomainen tukiasioissa.

Lausunnossaan Saamelaiskäräjät esittää, että valtion on hankittava välittömästi Hyrrä-järjestelmästä kieliversiot, joilla asiointi eri saamen kielillä onnistuu, jotta saamelaisten asiointi omalla äidinkielellään onnistuu yhdenvertaisesti suhteessa valtaväestöön.

> Saamen kielilain (1086/2003) 3 §:n 1 kohdan mukaan saamen kielellä tarkoitetaan inarinsaamen, koltansaamen tai pohjoissaamen kieltä käytetystä kielestä tai pääasiallisesta kohderyhmästä riippuen. Saamen kielilakia koskevan hallituksen esityksen (HE 46/2003 vp) mainitun pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan jos asia koskee saamelaisia yleensä, käytettäi-

siin nykyiseen tapaan pohjoissaamea. Poluralaki koskee saamelaisia yleensä, joten tukijärjestelmän sisällyttäminen Hyrrä-järjestelmään toteutettaisiin sähköisesti pohjoissaameksi. Kolttalain mukaisen tukijärjestelmän toteutus olisi vastaavasti tehtävä koltansaameksi kyseisen lain koskiessa kolttaväestöä.

Saamenkielisten kieliversioiden sisällyttäminen Hyrrä-järjestelmään edellyttää muun muassa koodistojen, otsikointien, eri kenttien ja päätöstulosteiden kääntämistä edellä mainituilla kielillä. Lisäksi sisällyttäminen edellyttää testausten, raportointien ja tietosisällön sekä muiden tekniseen toteuttamiseen liittyvien seikkojen varmistusta. Edellä mainitut ovat normaalia kaikkien eri kieliversioiden osalta. Ministeriö toteaa, että se ottaa tänä vuonna Ruokaviraston kanssa käytävissä tulossopimusneuvotteluissa esille saamenkielisten kieliversioiden käyttöönottamisen poluralain ja kolttalain mukaisissa tukijärjestelmissä. Vuonna 2023 poluralain ja kolttalain mukaiset tukijärjestelmät eivät sisälly Ruokavirastolta saadun tiedon mukaan saamenkielisinä Hyrrä-järjestelmään.

Kolttien kyläkokous

Kolttien kyläkokous huomauttaa, että poro- ja luontaiselinkeinojen rahoituslain 11 §:n muutoksen yhteydessä tulee ottaa kuitenkin huomioon, että toimenpiteen aloittaminen sisältää riskejä, koska esimerkiksi määrärahojen vähäisyys voikin estää hankkeen rahoittamisen, ja aloitettuun hankkeeseen ei voida enää hakea uudelleen rahoitusta määrärahatilanteen sen mahdollistaessa. Tämä asia tulee huomioida viestinnässä.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa ProAgrian esittämään samaan asiaan.

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys tuo esille lausunnossaan, että lainvalmisteluprosessissa ei ole kuultu elinkeinoa eikä ole otettu huomioon elinkeinon aikaisemmin lakiin esittämiä muutostarpeita.

Ministeriö toteaa, että se järjesti 10.3.2022 TEAMS-kokouksen Paliskuntain yhdistyksen kanssa. Aiheena kokoukselle oli poroasiat, poikkeustalvet, polura-lainsäädäntö ja muut porotalouden tarpeet. Tässä yhteydessä polura-lainsäädäntö –kohdassa käytiin läpi valmisteluvaihe asiaan liittyen ja tärkeimmät muutettavat asiakohdat. Kokouksessa tuotiin myös esille, että valmisteltavat muutokset ovat lähinnä päivitysluonteisia eikä poluralain kokonaisuudistusta katsottu tässä yhteydessä aikataulusyistä mahdolliseksi.

Paliskuntain yhdistys otti lausunnossaan esille myös lainojen myöntämisen ja varainsiirtoverovapauden.

Ministeriö korostaa, että pankit ovat yksityisoikeudellisia liikelaitoksia, joilla on oikeus päättää rahoituksen myöntämisestä yksittäiselle tuenhakijalle. Varainsiirtoverolaki on valtiovarainministeriön hallinnonalaa, joka vastaa myös mahdollisista lakiin tehtävistä muutoksista.

Paliskuntain yhdistys otti esille myös rahoituksen myöntämisvaltuuden nostamisen.

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa Saamelaiskäräjien esittämään samaan asiaan.

Finanssiala

Finanssiala tuo esille, että rahoittajien näkökulman jääminen taka-alalle käy hyvin ilmi esityksen luvusta 4.2.2 ”Taloudelliset vaikutukset”. Luvussa on kuvattu vaikutukset valtiontalouteen, viranomaistoimintaan ja yrityksiin, mutta vaikutuksia rahoittajiin ei ole arvioitu. Finanssiala toteaa, että toimialan olisi tullut olla valmistelussa vahvemmin mukana. Rahoittajien edustajia ei ole aiemmissa kuulemisissa huomioitu.

Ministeriö tuo esille, että esityksiin sisältyvissä lakiehdotuksissa ei esitetä sellaisia muutoksia, joilla on erityistä vaikutusta rahoittajiin tai näiden asemaan. Lisäksi monet esitetyistä selkeytystarpeista liittyvät asetustasolle. Ministeriö myös toteaa, että muilta rahalaitoksilta kuin OP-ryhmältä ei tullut lausuntoa luonnokseen hallituksen esitykseksi.

Finanssiala näkee maatilan investointituen toimenpiteiden aloittamisen ennen ELY-keskuksen antamaa tukipäätöstä osin riskialttiina. Erityisesti kotieläintuotannon laajennusinvestoinneissa teollisuudelta tulee saada varmistus investoinnin jälkeisestä tuotantosopimusmäärästä ennen hankkeen toimenpiteiden aloittamista. Hankkeen aloittamisen edellytyksenä voisivat lisäksi olla ELY-keskuksen läpikäymä kustannusarvio ja varmistamat hyväksytyt kustannukset, sekä pankista toimitettu kustannusarviota vastaava luottolupaus. Vaihtoehtoisesti toimenpiteiden aloittaminen ennen tukipäätöstä tulisi rajata koskemaan ainoastaan pienempiä investointeja.

Ministeriö viittaa aluksi edellä tiedottamisen tärkeyteen liittyen vastaukseensa Luonnonvarakeskukselle. Lisäksi ministeriö toteaa, että hankkeiden huolellinen valmistelu on jatkossakin erittäin tärkeää ja etenkin isommissa hankkeissa on pääsääntöisesti hyvä, jos hakija odottaa tukipäätöksen saamista ennen hankkeen aloittamista. Päätöksenteko hankkeisiin on suhteellisen nopeaa, täydennystarpeista riippuen hankkeisiin tehdään päätökset pääsääntöisesti yhden-kolmen kuukauden kuluessa kunkin tukijakson päätyttyä. Esityksen lähtökohtana on ollut joustavoittaa tuen hakemista ja vähentää tuensaajien hallinnollista taakkaa.

Finanssiala kannattaa valtiontakauksen lisäämistä osaksi nuoren viljelijän aloitustukea omistajanvaihdoksia tukevana elementtinä. Tämä edistää etenkin ei-sukulaisten välisiä kauppoja, joissa aloittava yrittäjä ostaa tilan vapailta markkinoilta. Erityistä huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen, etteivät omistajanvaihdosten kauppahinnat nouse valtiontakauksen vaikutuksesta. On tärkeää varmistaa, että myös osakeyhtiömuotoiset maatilayritykset kuuluvat nuoren viljelijän aloitustuen mukaisen valtiontakauksen piiriin

Ministeriö viittaa edellä vastaukseensa ProAgrian esittämään samaan asiaan.

Finanssiala kannattaa esitettyä valtiontakauksen takausmäärän nostoa nykyisestä. Finanssiala huomauttaa, että takauksen tilakohtaista enimmäismäärää tulisi nostaa merkittävästi. Tämä on perusteltua koska investointien koot ovat kasvaneet merkittävästi. Tämän lisäksi toiminnan jatkajat harkitsevat viljelijäksi ryhtymistä kriittisesti ja osa odottaa maatalouden kannattavuuden parantumista ennen ratkaisun tekemistä. Tällä hetkellä nuoreksi viljelijäksi katsotaan alle 40-vuotias, Finanssialan näkemyksen mukaan ikäraja tulisi korottaa 45 vuoteen sekä jatkaa nuoren viljelijän korotettua investointitukea tilan pidon aloituksesta 8 vuoteen (nykyisin 5 vuotta). Takauksista perittäviä takaus-

maksuja (nykyisin 1,5 %/v) olisi hyvä tarkistaa. Lisäksi olisi syytä harkita valtiontakausten korotusta syrjäisille alueille, koska näillä alueilla normaalit peltomarkkinat eivät enää toimi (kylän viimeisen tilan arvo on erittäin alhainen).

> Ministeriö toteaa, että maatalouden rakennetuesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (240/2015) säädetään muun ohella takausten yksityiskohdista ja määristä. Takauksessa tulee noudattaa komission päätöstä maatalousalan valtiontakauksista K(2011) 1321.
>
> Nuoren viljelijän ikäraja vastaa nykyistä ja on valmisteltu osaksi CAP-suunnitelmaa kuullen sidosryhmiä ja toimijoita eikä sen muuttaminen ole mahdollista kansallisessa lainsäädännössä. Ikäraja koskee myös nuoren viljelijän tulotukijärjestelmää. CAP-suunnitelmassa esitetään, että hakemushetkellä enintään 40–vuotiaalle hakijalle, jonka tilanpidon aloittamisesta hakemushetkellä on enintään seitsemän vuotta, voidaan myönnettävän investointiavustuksen enimmäistasoa korottaa 10 prosenttiyksikköä.

Finanssiala huomauttaa, että on haastavaa arvioida, milloin lainaehtojen muuttaminen edellyttää ELY-keskuksen lupaa, ja ehdottaa, että asetuksella täsmennettäisiin niitä tilanteita, joissa lainan ehtojen muuttaminen on mahdollista ilman erillistä ELY-keskuksen lupaa. Asetuksella voitaisiin ottaa myös kantaa, milloin ELY-keskuksen suostumus tarvitaan ensisijaisen vakuuden realisointiin. Lisäksi tarvittaisiin selventävää ohjeistusta siitä, miten korkosuojaus on mahdollista toteuttaa korkotuetulle lainalle.

> Maatalouden rakennetuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 §:n (Lainaehtojen muuttaminen) 1 momentin mukaan luottolaitos ja lainansaaja eivät saa sopia korkotukilainan ehtojen muuttamisesta ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa, jos on todennäköistä, että muutoksen johdosta valtion korkotukimenot lisääntyvät jäljellä olevana laina-aikana. Korkotukilainan ehtoja saa muuttaa sen jälkeen, kun lainaan liittyvä korkotuki on maksettu kokonaan, jos lainan vakuutena ei ole valtiontakausta. Ministeriö tuo esille, että kyseisen asetuksen perustelumuistiossa on todettu seuraavasti: ”*Ehdotetun 30 §:n 1 momentin mukaisen lainaehtojen muuttamisen osalta on huomattava, että koska rakennetukilain 17 §:n mukaan korkotuen määrä on kolme prosenttiyksikköä ja valtio sitoutuu vain tukipäätöksen mukaiseen korkotukeen, valtion korkotukimenot eivät voi lisääntyä jäljellä olevana laina-aikana, vaikka luotonantaja ja lainansaaja sopisivat lainaan liittyvän marginaalin muutoksesta. Näin ollen marginaalin muutos ei ole säännöksessä tarkoitettu ELY-keskuksen lupaa edellyttävä lainan ehtojen muutos.”*
>
> Ministeriö toteaa, että korkotuen tarkoitus on osaltaan suojata tuensaajaa korkojen vaihdellessa ja näin itsessään toimia korkosuojausmekanismina. Pankkien myymät korkosuojausmekanismit ovat osin päällekkäisiä korkotuen kanssa.

Ministeriön täydennysesitykset maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen

Maa- ja metsätalousministeriö esittää Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön valiokunnalle toimittaman lausunnon johdosta lisäyksiä maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 14 b §:ään ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 7 a §:ään. Kyseisiin pykäliin ehdotetaan lisättäväksi uusi

3 momentti (*kursivoitu*). Lisäksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 109 §:ää täydennettäisiin jäljempänä selvitetyllä tavalla. Ministeriö katsoo, että nyt ehdotetut muotoilut vastaavat harmaan talouden torjunnassa viimeisimmissä säädöksissä käyttöön otettua linjausta.

Ministeriö katsoo, että hakijan ja tämän vastuuhenkilöiden ja oikeushenkilön keskeisten omistajien lisäksi olisi tarkoituksenmukaista ulottaa harkinnanvaraisesti arviointi 14 b §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tuen myöntämisen rajoitusten osalta myös edellä mainittujen muuta yritystoimintaa koskevaksi. Lisäyksen kautta olisi mahdollista saada tietoja myös oikeushenkilön laajemmista kytkennöistä kuten muista liitännäisistä yrityksistä tai aikaisemmista yrityksistä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa tuen hakija on vasta perustettu osakeyhtiö tai tukea hakevan oikeushenkilön vastuuhenkilöissä on tapahtunut huomattavia muutoksia, olisi julkisten velvoitteiden hoitamisen laiminlyönnin riskin arvioimiseksi tarpeen selvittää sen vastuuhenkilöiden ja omistajien muu tai aikaisempi yritystoiminta. Mikäli oikeushenkilön vastuuhenkilön muussa tai aikaisemmassa yritystoiminnassa on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyöty veroihin ja muihin julkisiin maksuihin liittyviä velvoitteita, oikeushenkilön ei tämän vastuuhenkilön toiminnan vuoksi voitaisi katsoa täyttävän tuen saamisen edellytyksiä. Perustelut koskevat myös poluralain 7 a §:ää.

Maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamista koskeva lakiehdotus:

Ehdotus (uusi 3 momentti):

14 b §

Tuen myöntämisen rajoitukset

Tuen myöntämisen rajoituksien arvioimiseksi voidaan ottaa huomioon 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetut seikat sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä ja yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät tuen hakijaan tai 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamista koskeva lakiehdotus:

Ehdotus (uusi 3 momentti):

7 a §

Tuen myöntämisen rajoitukset

Tuen myöntämisen rajoituksien arvioimiseksi voidaan ottaa huomioon 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetut seikat sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä ja yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät tuen hakijaan tai 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö esittää Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön valiokunnalle toimittaman lausunnon johdosta lisäystä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 109 §:n 2 momenttiin (lisäykset *kursivoitu*). Tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että viranomaisilla olisi oikeus saada tietoja kaikista niistä yrityksistä ja henkilöistä, joista se tarvitsee tietoja 7 a §:ssä tarkoitettujen tuen myöntämisen rajoitusten selvittämiseksi. Näin ollen tietojensaantioikeus tulisi laajentaa koskemaan luonnollisen henkilön, tuen hakijan ja tuen saajan lisäksi tämän 7 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja vastuuhenkilöitä ja omistajia sekä näiden hallinnoimia tai omistamia muita yrityksiä.

109 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän terveydentilaa, taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Edellä 1 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta Verohallinnolta luonnollista henkilöä, tuen hakijaa ja tuen saajaa koskevat tiedot veroihin sekä muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta edellä mainittuja tahoja koskevat tiedot lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin *taikka Tullin perimiin maksuihin* liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä *edellä mainittujen tahojen* kytkennöistä *ja niissä mahdollisesti esiintyneistä puutteellisuuksista edellä mainittuihin velvollisuuksiin liittyen*, jos tiedot ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi, maksamiseksi tai tuen käytön valvomiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista hallintotehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1–3 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.